

**Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 6 hallituksen esityksen johdosta
laeiksi opintotukilain muuttamisesta ja rajoituksesta oikeuteen saada
aikuisopintorahaa**

Eduskunta on 2 päivänä kesäkuuta 1992 lähettänyt sivistysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi otsikossa mainitun hallituksen esityksen n:o 72.

Perustuslakivaliokunta on eduskunnan päätöksen mukaisesti antanut asiasta valiokunnalle lausuntonsa (PeVL 14). Lausunto on otettu tämän mietinnön liitteeksi.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina apulaisosastopäällikkö Olavi Alkio ja nuorempi hallitussihteeri Antti Vuorinen opetusministeriöstä, vanhempi budjettisihteeri Pentti Puoskari valtiovarainministeriöstä, apulaisosastopäällikkö Matti Toiviainen sosiaali- ja terveysministeriöstä, toimistopäällikkö Vuokko Korpinen työministeriöstä, johtaja Seppo Naumanen Valtion opintotukikeskuksesta, aikuiskoulutusasiamies Päivi Siltanen Tampereen kaupungista, puheenjohtaja, johtava rehtori Risto Kuosmanen aikuiskoulutusneuvostosta, työvoima- ja koulutuspoliittinen sihteeri Jari-Pekka Jyrkänne Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK:sta, koulutuspoliittinen sihteeri Vesa Jussila Toimihenkilö- ja Virkamiesjärjestöjen Keskusliitto TVK:sta, aikuiskoulutusasiainsihteeri Jouko Siitonen Opettajien Ammattijärjestö OAJ:stä ja koulutuspoliittinen asiamies Janos Rautonen Suomen Ekonomiliitosta.

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan aikuisten opintotuen rakenteen yhtenäistämistä korkeakouluissa ja muissa koulumuodoissa opiskelevien kesken. Korkeakouluopiskelijoilta on 1 päivästä heinäkuuta 1992 lukien poistettu opintorahan huoltajakorotusta vastaava korotus ja opintolainojen korkotuki. Samalla aikuisopintorahan vähimmäismäärä nousee 1 570 markkaan kuukaudessa. Nyt ehdotetaan myös muilta kuin korkeakouluopiskelijoilta poistettavaksi opintorahan huoltajakorotusta vastaava korotus ja luovutta-

vaksi opintolainojen korkotuesta. Samalla tarkoitus on nostaa aikuisopintorahan vähimmäismäärää 1 200 markasta 1 570 markkaan.

Lisäksi ehdotetaan säädettäväksi laki rajoituksesta oikeuteen saada aikuisopintorahaa. Valtioneuvostolle annettaisiin oikeus tarvittaessa rajoittaa aikuisopintorahan saajamäärää.

Lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 1993 ja olemaan voimassa vuoden 1993 loppuun.

Valiokunnan kannanotot

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä valtiontalouden tilanteen johdosta tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Näin ollen valiokunta puoltaa hallituksen esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Laki opintotukilain muuttamisesta. Valiokunta toteaa ensimmäisen lakiehdotuksen 1 b §:n johdosta, että tämän pykälän ja voimassa olevan lain 1 a §:n välillä näyttää vallitsevan ristiriita. 1 a §:n mukaan valtioneuvosto vahvistaa aikuisopintorahan saanti- ja määräytymisperusteet sekä määrän ja saannin kestoajan. Väliaikaiseksi ehdotetun 1 b §:n nojalla näidenkin seikkojen osalta olisi voimassa, mitä korkeakouluopiskelijoiden opintotuesta annetussa laissa on säädetty. Tämän ristiriidan välttämiseksi valiokunta ehdottaa 1 a §:n muuttamista.

Perustuslakivaliokunnan lausuntoon viitaten valiokunta toteaa, että 1 b §:n mukaisilla opintotukietuuksilla tarkoitetaan korkeakouluopiskelijoiden opintotuesta annetussa laissa olevia säännöksiä opintotukietuuksien tasosta. Muilta kuin etuuksien tasoa ja korkotukea koskevilta osin muissa kuin korkeakouluissa opiskeleviin sovelletaan edelleen opintotukilakia.

Hallituksen esityksessä todetaan ensimmäisen

lakiehdotuksen voimaantulosäännöksen perusteluissa, että opintolainajärjestelmän toimivuuden kannalta lainajärjestelmän muutoksen pitäisi tulla voimaan opintovuoden alusta. Tätä koskeva säännös on voimaantulosäännöksen 2 momentissa. Koska opintolainajärjestelmään kuuluu sekä opintolainan valtiontakaus että korkotuki, valiokunta ehdottaa momentin sanamuotoa täsmennettäväksi.

Perustuslakivaliokunnan lausuntoon viitaten valiokunta katsoo, että ensimmäisen lakiehdotuksen nimikkeestä tulee näkyä lain väliaikainen luonne, ja ehdottaa sen vuoksi muutosta lain nimikkeeseen. Johtolauseeseen valiokunta ehdottaa esittämistään muutosehdotuksista johtuvia lakitekniisiä muutoksia.

Laki rajoituksesta oikeuteen saada aikuisopintorahaa. Valiokunta korostaa sitä, että aikuisten omaehtoinen kouluttautuminen on niin opiskelijan itsensä kannalta kuin myös koulutuspoliittisista syistä tarpeellista ja hyödyllistä. Sen vuoksi valiokunta pitää tärkeänä, että aikuisten mahdollisuuksia opiskeluun kannustetaan mahdollisuuksien mukaan. Nyt kuitenkin valtiontalouden vaikean tilanteen johdosta joudutaan väliaikaisesti rajoittamaan opintotukietuuksia. Hallituksen esityksen käsittelyn aikana on kuitenkin käynyt ilmi, että aikuiskoulutuskenttä edelleenkin on sekava ja vaatii kokonaisuutena uudelleenarviointia. Muun muassa opiskelijan etuudet eri järjestelmissä vaihtelevat merkittävästi. Sen vuoksi eri ministeriöiden yhteistyötä on lisättävä ja tehostettava niin, että aikuisopiskelijan toi-

meentulon tukeminen on järjestetty tarkoituksenmukaisella tavalla.

Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan pitänyt välttämättömänä, että valtioneuvostolle laissa annettavaa valtuutusta täsmennetään esimerkiksi mainitsemalla, millaisissa tarkoituksissa ja millä keinoin aikuisopintorahan saajien määrää voidaan rajoittaa. Tämän johdosta sivistysvaliokunta katsoo, että ensisijaisesti tulee turvata tiettyjen ryhmien mahdollisuudet opintotukilain ja korkeakouluopiskelijoiden opintotuesta annetun lain mukaiseen aikuisopintorahaan. Näitä ryhmiä ovat valiokunnan mielestä ennen kaikkea aikuiskoulutukseen osallistuvat työttömät, ilman ammatillista peruskoulutusta olevat ja ne, joiden päätoimisista opinnoista on kulunut yli 10 vuotta. Sen vuoksi valiokunta ehdottaa lain 1 §:ää muutettavaksi. Muidenkin aikuisopiskelijaryhmien osalta aikuisopintorahan saajien määrää tulee rajoittaa vain välttämättömistä syistä. Valiokunta pitää lakia toteutettaessa tärkeänä myös sitä, että ne, jotka ovat opintonsa aloittaneet, eivät rajoitusten takia joutuisi keskeyttämään opintojaan. Valiokunta katsoo, että mahdolliset rajoitustoimenpiteet tulee tehdä nykyjärjestelmän puitteissa asettamalla lisäehtoja aikuisopintorahan saamiselle.

Edellä esitetyn perusteella sivistysvaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että lakiehdotukset hyväksyttäisiin näin kuuluvina:

1.

Laki

opintotukilain väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan väliaikaisesti 14 päivänä tammikuuta 1972 annetun opintotukilain (28/72) 1 a §, sellaisena kuin se on 3 päivänä elokuuta 1990 annetussa laissa (684/90), ja 10 §:n 5 momentti, sellaisena kuin se on 14 päivänä helmikuuta 1992 annetussa laissa (112/92), sekä lisätään väliaikaisesti lakiin uusi 1 b § seuraavasti:

1 a §

Aikuisopiskelijaksi katsottavalle myönnetään opintotukea valtioneuvoston määrittämiin opintoihin. Valtioneuvosto vahvistaa perusteet, joiden

mukaan henkilöä voidaan pitää aikuisopiskelijana.

1 b ja 10 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Voimaantulosäännös
(1 mom. kuten hallituksen esityksessä)
Lain 1 b §:ää sovelletaan opintolainan valtion-

takaukseen ja korkotukeen kuitenkin (poist.) 1 päivästä heinäkuuta 1993.
(3 mom. kuten hallituksen esityksessä)

2.

Laki

rajoituksesta oikeuteen saada aikuisopintorahaa

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

(Poist.) Opintotukilaissa (28/72) ja korkeakouluopiskelijoiden opintotuesta annetussa laissa (111/92) ja niiden nojalla säädetystä poiketen valtioneuvosto voi aikuisopintorahan saajien määrän rajoittamiseksi asettaa lisäehtoja aikuisopintorahan saamiselle kuitenkin niin, ettei työttömäk-

si jääneiden, ilman ammatillista peruskoulutusta olevien tai niiden, joiden päätoimisista opinnoista on kulunut yli 10 vuotta, oikeutta aikuisopintorahaan rajoiteta.

2 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Helsingissä 11 päivänä kesäkuuta 1992

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Jouppila, jäsenet Ala-Harja, Aula, von Bell, Gustafsson, Hacklin, Lehtinen, Lindqvist (osittain), M. Pieti-

käinen, Pykäläinen (osittain), Rätty, Suhola, Toivonen, Tykkyläinen ja Virrankoski sekä varajäsenet Alaranta (osittain), Lahikainen, O. Ojala ja Ryytänen (osittain).

Vastalause

Aikuisopintotuen leikkaaminen on sekä koulutus- että työvoimapolitiittisesti väärä ratkaisu. Sillä vähennetään omaehtoiseen koulutukseen hakeutumista ja se johtaa jo alkaneen koulutuksen keskeyttämisiin. Omaehtoiseen koulutukseen hakeutuvan tilalle palkataan usein sijainen. Aikuisopintojen tukemisella on siten välittömiä työllisyysvaikutuksia ja myös pidemmän ajan vaikutuksia kasvaneen ammattitaidon ja ammatillisen liikkuvuuden kasvun kautta. Nykyisessä

vaikeassa työllisyystilanteessa ei ole järkevää leikata aikuisopintotuen voimavaroja ja alentaa tuen tasoa. Koulutukseen hakeutumisen vähen-tyessä työttömyysmenot kasvavat. On ehdottomasti mielekkäämpää tukea aikuisten opiskelua kuin maksaa työttömyysturvaa työn tai opiskelumahdollisuuden puuttumisesta. Nousuhdan-teen alkaessa aikuiset eivät lähde koulutukseen, sillä silloin työntekijöitä tarvitaan ja koulutettu-ja työntekijöitä tarvitaan erityisesti.

Aikuisopiskelija menettää huoltajakorotuksen ja lainat muuttuvat markkinaehtoisiksi. Monet aikuiset ovat mitoittaneet taloutensa opiskelemaan lähtiessään huoltajakorotukset huomioon ottaen. Aikuisopiskelijan tuloissa 380—1 140 markkaa kuukaudessa on merkittävä. Taloudellinen asema vaikeutuu ja saattaa johtaa opiskelun keskeyttämiseen. Markkina-korkoihin lainoihin siirtyminen tuo ongelmia, koska tuen saajat siirtyvät opintovuoden aikana tuki- ja lainajärjestelmästä toiseen. Aikuisen on vaikea tehdä opiskelupäätöstä, koska hän ei voi olla varma toimeentulostaan opiskeluaikana.

Asiantuntijat ovat kiinnittäneet erityistä huomiota aikuisopintotuen saajien oikeusturvaan tuen tason ja perusteiden äkkiäisesti muuttuessa. Vähin mitä hallitukselta voi edellyttää on se, että jo opintonsa aloittaneiden osalta turvataan opiskelun lähtötilanteen mukainen opintotuen taso.

Tuloratkaisun yhteydessä vuonna 1990 sovittiin aikuisten opintotuen säätämisestä pysyvänä ja aikuisopintotuen rahoitustyöryhmän mietinnön mukaisena. Tämä johti siihen, että Suomi voi ratifioida ILO:n palkallista opintovapaata koskevan sopimuksen. Työmarkkinajärjestöjä kuulematta hallitus nyt esittää heikennyksiä sopimuksen mukaiseen aikuisten opintotukeen. ILO:n tehtävänä on arvioida, onko alle sovitun tason jäävä aikuisopintotuki riittävä.

Aikuisopintotukea tulisi kehittää eikä heikentää. Kehittämisen tulisi olla johdonmukaista ja tavoitteellista ja luonnollisesti tapahtua yhteistyössä työmarkkinaosapuolten kanssa. Aikuisopintotuen tason olisi oltava vähintäänkin

kilpailukykyinen työttömyysturvan kanssa, jotta työntekijät hakeutuisivat ammatilliseen koulutukseen parantamaan ammatitaitoaan ja samalla ammatillinen liikkuvuus kasvaisi. Aikuisopintotuen tulisi tukea aktiivista työvoimapolitiikkaa.

Perustuslakivaliokunta ei ollut yksimielinen lausunnossaan. Enemmistö katsoo, että huoltajakorotuksen poistaminen aikuisopiskelijalta ei heikennä perusturvaa ja laki voidaan käsitellä säästölakina. Perustuslakivaliokunnan vähemmistö katsoo huoltajakorotuksen olevan kiinteä osa opintorahaa ja sen poistamisen merkitsevän perusturvan heikentämistä. Yhdymme perustuslakivaliokunnan vähemmistön näkemykseen.

Hallitus esittää lakia rajoituksesta oikeuteen saada opintorahaa. Valtioneuvostolla olisi oikeus rajoittaa saajien määrää. Perustuslakivaliokunta on yksimielisesti lausunnossaan kiinnittänyt huomiota siihen, että tämä on arveluttavan avoin säädösvallan siirto valtioneuvostolle. Se pitää säännöstä hyvin poikkeuksellisenä. Perustuslakivaliokunnan vähemmistö katsoo sen kuuluvan perustuslainsäätämisyjärjestyksen piiriin. Käytännössä asetetaan lukumääräkiintiö, jonka rajoissa aikuisopintorahaa saadaan erikseen vahvistettua etuoikeusjärjestystä noudattaen myöntää. Tämä merkitsisi paluuta menneisyyteen ja pitkittäisi kaikkien opintotukihakemusten käsittelyä.

Ehdotamme,

*että valiokunnan mietintöön sisältyvät
1. ja 2. lakiehdotus hylättäisiin.*

Helsingissä 11 päivänä kesäkuuta 1992

Marja-Liisa Tykkyläinen
Outi Ojala
Tuija Maaret Pykäläinen
Pekka Rätty

Jukka Gustafsson
Aarno von Bell
Iiris Hacklin
Erja Lahikainen

EDUSKUNNAN
PERUSTUSLAKIVALIOKUNTA

Liite

Helsingissä

9 päivänä kesäkuuta 1992

Lausunto n:o 14

Sivistysvaliokunnalle

Eduskunta on lähettäessään 2 päivänä kesäkuuta 1992 hallituksen esityksen n:o 72 laeiksi opintotukilain muuttamisesta ja rajoituksista oikeuteen saada aikuisopintorahaa sivistysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi samalla määrännyt, että perustuslakivaliokunnan on annettava asiasta lausuntonsa sivistysvaliokunnalle.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina nuorempi hallitussihteeri Antti Vuorinen opetusministeriöstä, professori Mikael Hidén, professori Antero Jyräki, oikeustieteen lisensiaatti Heikki Karapuu ja professori Ilkka Saraviita.

Käsiteltyään asian valtiosääntöoikeudelliselta kannalta perustuslakivaliokunta esittää kunnioittaen seuraavaa.

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan, että aikuisten opintotuen rakenteen yhtenäistämiseksi myös muilta kuin korkeakouluopiskelijoilta poistetaan opintorahan huoltajakorotusta vastaava korotus ja opintolainojen korkotuki. Samalla aikuisopintorahan vähimmäismäärä nostetaan 1 570 markkaan.

Lisäksi ehdotetaan säädettäväksi laki rajoituksesta oikeuteen saada aikuisopintorahaa. Laissa annettaisiin valtioneuvostolle oikeus tarvittaessa rajoittaa aikuisopintorahan saajien määrää.

Lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 1993 ja olemaan voimassa vuoden 1993 loppuun.

Esityksen säätämisjärjestysperustelujen mukaan lakiehdotukset ovat valtiopäiväjärjestyksen 66 a §:ssä tarkoitettuja säästölakeja, jotka eivät heikennä toimeentulon lakisääteistä perusturvaa. Asian tulkinnanvaraisuuden vuoksi hallitus on kuitenkin pitänyt perustuslakivaliokunnan lausunnon pyytämistä suotavana.

Valiokunnan kannanotot

Tämän vuoden maaliskuun alussa tuli voimaan valtiopäiväjärjestyksen väliaikaisesti lisäetty 66 a §. Sen 1 momentin mukaan lepäämään ei voida jättää ehdotusta valtion menojen säästämistä koskevaksi laiksi, jos laki on voimassa enintään varainhoitovuoden eikä laki sisällä säännöksiä muusta kuin menojen vähentämisestä tai lykkäämisestä taikka niiden toimeenpanosta. Saman pykälän 3 momentin mukaan tämä lepäämäänjättämiskielto ei koske ehdotusta laiksi, joka heikentää toimeentulon lakisääteistä perusturvaa.

Tämän vuoden heinäkuun alussa voimaan tulevan korkeakouluopiskelijoiden opintotuesta annetun lain (111/92) mukaan korkeakouluopiskelijoilta poistuu opintorahan huoltajakorotusta vastaava korotus ja opintolainojen korkotuki. Samaan aikaan voimaan tulevan opintotukilain muutoksen (112/92) mukaan muussa oppilaitoksessa kuin korkeakoulussa opiskeleva aikuisopintorahaan oikeutettu voi, kuten nykyisinkin, saada kyseisen huoltajakorotuksen ja korkotuen. Esitykseen sisältyvän ensimmäisen lakiehdotuksen tarkoituksena on poistaa viimeksi mainitut etuudet kyseisiltä aikuisopiskelijoilta. Samalla aikuisopintorahan vähimmäismäärä nostetaan 1 200 markasta 1 570 markkaan kuukaudessa.

Edellä selostetusta uudistuksesta aiheutuisi säästöä vuonna 1993 noin 109 miljoonaa markkaa. Tämän vaikutuksen takia lakiehdotusta tulee pitää valtiopäiväjärjestyksen 66 a §:n 1 momentissa tarkoitettuna säästölakina edellyttäen, että lain 1 b §:n säännöksen tulkitaan tarkoittavan vain opintotukietuuksien tasoa eikä esimerkiksi etuuksien hakemusmenettelyä.

Valtiopäiväjärjestyksen 66 a §:n 3 momentissa mainitun toimeentulon lakisääteisen perusturvan käsitteen sisältö on lähtökohtaisesti ymmärrettävä asianomaisessa hallituksen esityksessä

n:o 321/1990 vp olleen luettelon ja perustuslaki-valiokunnan mietinnössä n:o 16/1990 vp siihen tehtyjen lisäysten perusteella. Toimeentulon lakisääteiseen perusturvaan kuuluu opintotukilaissa tarkoitettu opintoraha. Tässä laissa tarkoitettu aikuisopintoraha sen sijaan tarkoitettiin jättää perusturvakäsittelyn ulkopuolelle. Hallituksen esityksestä n:o 234/1991 vp laiksi valtiopäiväjärjestyksen muuttamisesta ilmenee lisäksi, että korkeakouluopiskelijoiden opintotuesta annetussa laissa tarkoitettu opintoraha luetaan toimeentulon lakisääteiseen perusturvaan, mutta ei sen sijaan tuon lain mukainen aikuisopintoraha. Valiokunnan käsityksen mukaan tästä kaikesta on pääteltävissä, että aikuisopintotukea ei ole tarkoitettu kuulumaan toimeentulon lakisääteiseen perusturvaan. Valtiopäiväjärjestyksen 66 a §:ssä säädetty lepäämäänjättämiskielto koskee siten esitykseen sisältyvää ensimmäistä lakiehdotusta.

Esitykseen sisältyvän toisen lakiehdotuksen mukaan valtioneuvostolle annetaan oikeus tarvittaessa rajoittaa aikuisopintorahan saajamäärää. Tästä arvioidaan aiheutuvan noin 80 miljoonan markan säästö vuodessa, joten lakiehdotus on valtiopäiväjärjestyksen 66 a §:n 1 momentissa tarkoitettu säästölaki. Edellä esitetyn perusteella

valiokunta toteaa myös, ettei lakiehdotus kajoa toimeentulon lakisääteiseen perusturvaan.

Valiokunta on kiinnittänyt huomiota siihen, että toiseen lakiehdotukseen sisältyy arveluttavan avoin säädösvallan siirto valtioneuvostolle. Säännös on hyvin poikkeuksellinen antaessaan valtioneuvostolle mahdollisuuden rajoittaa lakisääteisen etuuden saajien määrää. Valiokunta pitää välttämättömänä, että valtuutusta täsmennetään esimerkiksi mainitsemalla, millaisissa tarkoituksissa ja millä keinoin aikuisopintorahan saajien määrää voidaan rajoittaa valtioneuvoston päätöksellä.

Valiokunta huomauttaa lopuksi, että ensimmäisen lakiehdotuksen nimikkeestä tulisi näkyä lain väliaikainen luonne.

Edellä esitetyn perusteella perustuslakivaliokunta esittää kunnioittavasti,

että lakiehdotukset voidaan käsitellä valtiopäiväjärjestyksen 66 §:ssä säädetysissä järjestyksessä mutta niitä ei valtiopäiväjärjestyksen 66 a §:n säännökset huomioon ottaen voida jättää lepäämään.

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Zyskowitz sekä jäsenet Jäätteenmäki, Kaarilahti, Koski-

nen, Laine, M. Laukkanen, J. Leppänen, Moilanen, Nikula, Varpasuo, Vistbacka, Vähänäkki ja Väistö.

Eriävä mielipide

Emme ole voineet yhtyä valiokunnan enemmistön käsitykseen hallituksen esitykseen sisältyvien lakiehdotusten käsittelyjärjestyksestä.

Ensimmäisen lakiehdotuksen mukaan muussa oppilaitoksessa kuin korkeakoulussa opiskelevalta aikuisopintorahaan oikeutetulta poistetaan ns. opintorahan huoltajakorotus. Valtiopäiväjärjestyksen 66 a §:n säättämiseen johtaneessa hallituksen esityksessä n:o 321/1990 vp mainitaan toimeentulon lakisääteiseen perusturvaan luettavana etuutena muun muassa opintotukilaissa tarkoitettu opintoraha. Huoltajakorotus on kiinteä osa tätä opintorahaa. Sen poistaminen ehdotetulla tavalla merkitsee siten valtiopäi-

väjärjestyksen 66 a §:n 3 momentissa tarkoitettua toimeentulon lakisääteisen perusturvan heikentämistä. Tämän vuoksi katsomme, että ensimmäinen lakiehdotus voidaan valtiopäiväjärjestyksen 66 a §:n säännökset huomioon ottaen jättää lepäämään.

Kuten valiokunnan mietinnössä todetaan, toiseen lakiehdotukseen sisältyy arveluttavan avoin säädösvallan siirto valtioneuvostolle. Mielestämme tällainen delegointi ei kuitenkaan ole arveluttava vain lainsäädännöllisenä järjestelynä vaan sitä on pidettävä perustuslain vastaisena. Voidaan todeta (esim. PeVL 17/1985 vp) käytännössä pidetyn mahdollisena säätää tavallisella

lailla jokin hierarkkisesti lain piiriin kuuluva asia järjestettäväksi osittain asetuksella tai sitäkin alemmanasteisella säädöksellä. Käsiteltävänä olevan lakiehdotuksen mukaan valtioneuvoston päätöksellä voitaisiin kuitenkin ilman minkäänlaisia pidäkkeitä rajoittaa laissa jo säädettyjä aikuisopintorahan saamisedellytyksiä. Kysymys ei siten ole sellaisesta hierarkkisesti lain piiriin kuuluvan kysymyksen osittaisesta järjestämisestä lakia alemmantasoisella säädöksellä, jota on pidetty valtiosäännön kannalta mahdollisena. Ehdotus merkitsee pikemminkin kokonaista oikeusalaan koskevan säädöstämisvallan siirtämistä pois lain tasosta. Näin laajamittaista delegointia on pidetty vanhastaan mahdollisena vain perustuslainsäätämisyjärjestystä käyttäen. Katsommekin, että esitykseen sisältyvä toinen lakiehdotus on käsiteltävä valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädettyssä järjestyksessä.

Helsingissä 9 päivänä kesäkuuta 1992

Matti Vähänäkki
Ensio Laine

Edellä olevan perusteella katsomme,

että valiokunnan lausunnon ponnen olisi tullut kuulua seuraavasti:

”Edellä esitetyn perusteella perustuslakivaliokunta esittää kunnioittavasti,

että ensimmäinen lakiehdotus voidaan käsitellä valtiopäiväjärjestyksen 66 §:ssä säädettyssä järjestyksessä ja että se valtiopäiväjärjestyksen 66 a §:n säännökset huomioon ottaen voidaan jättää lepäämään ja

että toinen lakiehdotus on käsiteltävä valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädettyssä järjestyksessä.”

Johannes Koskinen
Raimo Vistbacka

Yhdymme edellä olevaan eriävään mielipiteeseen toisen lakiehdotuksen käsittelyjärjestyksestä.

Helsingissä 9 päivänä kesäkuuta 1992

Paavo Nikula

Eeva-Liisa Moilanen

